

Op het moment dat ik dit redactioneel schrijf, heeft COVID-19 de gehandicaptenzorg nog stevig in zijn greep. Op de website van de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (www.vgn.nl) komen instellingen in de gehandicaptenzorg aan het woord over de impact die dit heeft op cliënten, medewerkers en de organisatie. Allen hebben te maken met cliënten en medewerkers die getroffen zijn door het virus en daar soms aan zijn overleden. Ook vertellen ze allemaal hoe de maatregelen om de verspreiding van het virus te voorkomen, grote gevolgen hebben voor het leven van cliënten, verwanten en medewerkers. Tegelijkertijd wijzen ze ook op een andere kant van deze crisis: er is sprake van een ongekennde solidariteit, creativiteit en daadkracht, waardoor er dingen met elkaar worden gerealiseerd die men niet voor mogelijk had gehouden. De instellingen bezinnen zich op hoe ze dat kunnen behouden als de crisis voorbij is. Ronald Helder, bestuurder van Amarant, zegt daarover bijvoorbeeld: ‘Zaken die te maken hebben met soberheid, eenvoud, directheid van bestuur. De zorg teruggeven aan medewerkers en minder instellingslogica, minder ‘gedoe’. Corona heeft de wereld veranderd. Het zal nooit meer zijn zoals het was.’

Ook in de wetenschap maakt COVID-19 veel los. Universiteiten stellen hun kennis beschikbaar om organisaties en medewerkers bij te staan en initiëren onderzoek om meer inzicht te krijgen hoe we het beste deze crisis in de gehandicaptenzorg kunnen bezweren. Kennisinstituten brengen relevante kennis bij elkaar en maken deze toegankelijk. En ook hier is sprake van solidariteit, creativiteit en daadkracht. Zie hoe bijvoorbeeld de academische werkplaatsen vanaf dag één van de crisis gezamenlijk kennisvragen beantwoorden van zorginstellingen (www.academischewerkplaatsen-vb.nl) en het Radboudumc hun online database ter beschikking stelt om besmettingen en verdenkingen van COVID-19 bij mensen met een verstandelijke beperking te registreren.

In een breder verband leidt deze crisis ook tot een bezinning op de rol van de wetenschap. Zowel in de wetenschap als in de politiek en in de praktijk wordt gezocht naar hoe we enerzijds besluiten kunnen baseren op kennis, terwijl die kennis onvolledig is en we heel veel niet weten van het virus en hoe die effectief kan worden bestreden. Met veel interesse volg ik het debat daarover waarin klinkt dat opgaven als deze vragen om een benadering waarin het wetenschappelijke, maatschappelijke en bestuurlijke perspectief met elkaar worden verbonden in plaats van dat elk zijn eigen antwoorden zoekt. De tijd zal leren in hoeverre we daarin slagen, maar volgens mij staat vast dat corona ook de wetenschap verandert en naast beperkingen en zorgen ook goede dingen teweeg brengt.

In deze editie van NTZ vindt u weer bijdragen die de gehandicaptenzorg vanuit verschillende perspectieven benaderen en

waarmee de auteurs zowel de wetenschap als de praktijk willen verrijken.. Aniek van Herwaarden MSc, dr. Nienke Peters-Scheffer en dr. Els Rommes gaan in een artikel in op hun onderzoek naar ervaringen van professionals in het begeleiden van mensen met een migratieachtergrond en een verstandelijke beperking. Ze laten zien hoe medewerkers in de praktijk te maken hebben met obstakels om invulling te geven aan cultuursensitieve zorg; zelfs als ze oog hebben voor culturele verschillen en beschikken over competenties om daarmee om te gaan.

Drs. Vanessa Oivier-Pijpers, dr. Jane Cramm en prof. dr. Anna Nieboer onderzochten de invloed van de organisatiecontext op probleemgedrag vanuit het perspectief van bewoners en hun vertegenwoordigers.

De tijd zal leren in hoeverre we daarin slagen, maar volgens mij staat vast dat corona ook de wetenschap verandert en naast beperkingen en zorgen ook goede dingen teweeg brengt.

Daarnaast is in deze NTZ de tekst van de oratie van prof. dr. Paula Sterkenburg opgenomen, die ze heeft uitgesproken bij het aanvaarden van het ambt van bijzonder hoogleraar ‘Mensen met een visuele of visuele-en-verstandelijke beperking: Sociale relaties en ICT’. In deze rede gaat ze in op het belang van technologie voor de sociale relaties van mensen met een visuele beperking, wat daarover al uit onderzoek bekend is en welke bijdrage haar leerstoel daaraan wil gaan leveren.

Dr. Marloes Heutmekers gaat in op haar promotieonderzoek naar de eerstelijnszorg in de avond, nacht en weekenden voor mensen met verstandelijke beperkingen. Terwijl deze zorg voor andere mensen vanzelfsprekend is, laat die voor deze groep vaak te wensen over. Op basis van haar onderzoek doet ze verschillende aanbevelingen om dit te verbeteren.

Verder geeft dr. Marian Maaskant in haar feitenoverzicht inzicht in wat er uit de literatuur bekend is over de attitude van mensen ten aanzien van buurtgenoten met een verstandelijke beperking, belicht prof. mr. dr. André den Exter het belang van het mensenrechtenrecht in afwegingen omtrent vrijheidsbeperking en bespreekt drs. Gerard Nass de publicaties die Reinders en Baart onlangs hebben uitgebracht over hun kijk op kwaliteit. Deze editie wordt afgesloten met een reflectie waarin ik samen met drs. Jac de Bruijn en drs. Hans van der Wielen het perspectief van de organisatie in onderzoek belicht.

Jeroen Zomerplaag